

LUX ET VERITAS

Domas Kaunas,
LMA viceprezidentas

Todėl tur kiekviens, šventes pavasario švėsdams,
Kas ant čielo meto reik, taipo pasirūpyt

Kristijonas Donelaitis, *Metai* (1818)

Kristijono Donelaičio metai ir mokslas

Donelaičio gimimo 300 metų sukakties minėjimo programos idėją iškėlė ir įgyvendino Lietuvos Respublikos Seimo Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija. Užduoties aktualumą lėmė keletas priežasčių. Esminė – literatūros klasiko ir jo kūrybos nacionalinis ir tarptautinis pripažinimas, jo palikimo tyrinėjimo Europos ir kitose šalyse tradicijos bet pasiektas gilus įdirbis. Donelaitika nuo seno vienija daugelio pasaulio šalių lituanistus. Rengėjų buvo gerai suvokta, kad programa turės tarptautinės reikšmės, todėl įpareigojo strategiškai kelti užduotis ir siūlyti sprendimus. Kitas svarbus programos uždavinys – padaryti įtakos Lietuvos kultūros politikai, panaudoti donelaitikos turinį kaip priemonę naujiems kultūriniais ryšiams megzti ir istorijos šaltiniams atskleisti, suformuoti naują tarptautinės reikšmės lituanistinę temą. Ją vykdant svarbiausias vaidmuo tektų mokslo institucijoms ir tyrėjams, o juos remtų Vyriausybė ir politikai.

Didele paskata programos tapsmui laikytina Donelaičio sukakčių minėjimo patirtis. Ji siekia daugiau kaip šimtmetį. Ypač atsižvelgta į mokslinės donelaitikos ištakas. Jau XIX amžiuje pasirodę „Metų“ leidimai ir jų autorius Europos mokslininkų buvo vertinamas tokiais įvardijimais, kaip „Metų“ poema – *šedevras*, o

jos autorius – *lietuviškasis Lukrecijus, Vergilijus* ir, jei norite, *Homeras*. Taip pat atsigręžta į poeto 250-ąsias (1964) ir 275-ąsias (1989) sukaktis. Jos pažymėtos Vilniuje, Berlyne ir Maskvoje iškilmingais minėjimais, moksliniais renginiais, parodomis, „Metų“ vertimais į kitas kalbas. Didelę tarptautinę paramą suteikė Rytų ir Vakarų Vokietijos baltistai. Jų pastangomis Berlyne atidaryta donelaitikos paroda, įvyko konferencija, atlikti nauji „Metų“ vertimai į vokiečių kalbą (Hermanno Buddensiego), donelaitianos motyvai nuskambėjo literatūroje (rašytojo Johannes Bobrowskio) ir muzikoje (kompozitoriaus Rainerio Kunado).

Programos rengėjai kritiškai įvertino ir tai, kad po 1990 metų Donelaičio kūrybos aktualinimas, sklaida ir moksliniai tyrimai šalyje ir užsienyje labai sulėtėjo. Priežastys buvo ekonominės ir politinės: Europa pergyveno lemtingas dienas. Donelaitikos atsigavimas prasidėjo apie 2000-uosius. Jį liudijo visų laikų žymiausio „Metų“ ir jo autoriaus tyrėjo Leono Gineičio (1920–2004) paskutiniaisiais gyvenimo metais subrandintos mokslinės publikacijos, vokiečio Lutzo F. W. Wenau šaltiniotyrimai darbai, išėivijos autorių tekstų rinkinys „Egzodo Donelaitis“ (2001), Mažosios Lietuvos raštijos ir kultūros istorijos monografijos.

Donelaičio pasaulinę reikšmę dar kartą patvirtino UNESCO pripažinimas. Remiantis jos konferencijos nutarimu, Tarptautinė literatūros kritikų asociacija 1977 metais paskelbė Europos literatūros reikšmingiausių kūrinių nuo Antikos iki Antrojo pasaulinio karo sąrašą, į kurį pateko ir Donelaičio „Metai“. Paryžiuje 2013 m. vykusios UNESCO Generalinėje konferencijoje buvo paskelbtas UNESCO ir valstybių narių minėtų reikšmingų sukakčių kalendorius. Jį sudarė daugiau kaip šimtas pasaulio istorinei atminčiai svarbių datų, tarp jų ir Donelaičio 300-osios gimimo metinės. Remdamasis šiuo pripažinimu, Seimas 2014-uosius paskelbė Donelaičio metais. Visa tai atvėrė naujas galimybes pasaulyje ir tėvynėje darbais bei renginiais skleisti humanistines vertybes, suartinti tautas, populiarinti lietuvių literatūrą, kultūrą bei plėtoti tyrimus.

Komisijos parengta ir Vyriausybės patvirtinta programa yra kompleksinė. Ją sudaro aštuonios dalys, kuriose numatyti nacionalinio ir tarptautinio masto renginiai, mokslo darbai ir meniniai kūriniai. Siekiant nustatyti prioritetus ir sistemingumą daugiau kaip šimtas užduočių buvo sugrupuotos pagal temas ir paskirtį: 1) mokslo tiriamieji ir informaciniai darbai (Donelaičio akademiniai raštų leidimai, konferencijų ciklas, Donelaičio epochos raštijos paminklų tyrimai ir publikacijos, memorialinio paveldo tyrimo ekspedicijos), 2) Donelaičio vardas mene (Donelaičio kūrybos iliustracijų konkursas, skulptorių simpoziumai donelaitikos tema, Donelaičiui skirti muzikos ir

grožiniai kūriniai), 3) donelaitikos sklaida visuomenės informavimo priemonėmis, 4) parodos ir ekspozicijos (UNESCO būstinėje, su Donelaičiu susijusiose šalyse, nauja Tolminkiemio memorialinio muziejaus ekspozicija), 5) kultūros ir švietimo programos, 6) organizaciniai darbai, 7) Donelaičio istorinio paveldo įprasminimas darbus derinant su Karaliaučiaus srities administracija, pirmenybę skiriant Lazdynėliams ir Tolminkiemiiui), 8) atminimo vietų ženklavimas ir vardo įprasminimas.

Iki 2010 m. programa buvo tikslinama, nedidelio biudžeto lėšomis įgyvendinamos tik kai kurios užduotys. Padėtis iš esmės pasikeitė Vyriausybės 2013 m. vasario 6 d. nutarimu patvirtinus Komisijos programos pagrindų parengtą „Kristijono Donelaičio 300-ųjų gimimo metinių minėjimo 2013–2014 metų priemonių planą“. Dokumente dar kartą nurodyta šiuolaikiškai aktualizuoti poeto kūrybinį paveldą, veikti Lietuvos kultūros politiką – suteikti nacionalinės kultūros ištakoms naujos prasmės, tyrimus kreipti tokia linkme, kad jie domintų UNESCO nares. Tai įpareigoja numatyti programos tęstinumą. Seimo iškilmingame posėdyje pasitinkant Donelaičio metus, įvykusiame 2013 m. gruodžio 10 d., valstybės vadovai pabrėžė reikalą pradėti rengti tradicinę kasmetinę Donelaičio konferenciją (tokia konferencija yra skirta Jonui Jablonskiui), kviešti UNESCO prisidėti prie Rusijos Federacijos ir Lietuvos interesų koordinavimo pastangų kurti Donelaičio namus ir vykdyti kitas užduotis ne tik per Donelaičio metus, bet ir vėliau.

LMA prezidento ir prezidiumo veikla

LMA prezidento Valdemaro Razumo 2014 metai prasidėjo įprasta veikla – organizuojami LMA prezidiumo posėdžiai, dalyvaujama Aukštojo mokslo tarybos, Lietuvos mokslo premijų komisijos, 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos komisijos bei Lietuvos mokslo tarybos valdybos darbe.

Seime sausio 14 d. V. Razumas Seimo Pirmininko pavaduotojo Kęsto Komskio kvietimu dalyvavo mokslinėje konferencijoje „Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai patirties conceptualios įžvalgos aukštojo mokslo politikai“, kovo 19 d. – konferencijoje „Technologijos, keičiančios mokslo vertini-

mą“, o kovo 20 d. susitiko su vienu šios konferencijos pranešėju prof. Pero Šipka (Serbija).

Vasario 14 d. Prezidentūroje V. Razumas Lietuvos nacionalinių kultūros ir meno premijų komisijos kvietimu dalyvavo iškilmėse 2013 m. nacionalinių premijų laureatų pagerbimo proga.

Vasario 25 d. LMA prezidentas kartu su švietimo ir mokslo ministru Dainiumi Pavalkiu ir asociacijos *Infobalt* prezidentu Kristijonu Kaikariu įteikė LMA diplomus ir *Infobalt* stipendijas IV-osios LMA jaunųjų mokslininkų konferencijos laureatams. Kovo 4 d. Europos neutronų šaltinio projekto (*European*

2013 m. Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo išklmės. Iš kairės: Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, LMA prezidentas Valdemaras Razumas, švietimo ir mokslo viceministė Svetlana Kauzonienė

Spallation Source, ESS) įgyvendintojai bei Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) organizavo Mokslo ir pramonės dieną „Ištrauk į Europos neutronų šaltinio projektą“, kurioje prezidentas pasakė sveikinimo kalbą. Kovo 3 d. LMA prezidentas kartu su Ministru Pirmininku Algirdu Butkevičiumi, švietimo ir mokslo viceministre Svetlana Kauzoniene įteikė diplomus 2013 metų Lietuvos mokslo premijos laureatams, kovo 10 d. pasakė sveikinimo kalbą nacionaliniame Vinco Kudirkos dailiaščio konkurse „Rašom!“, kovo 12 d. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (MOSTA) kvietimu dalyvavo studijos „Aukštųjų mokyklų veiklos išorinio kokybės užtikrinimo koncepcija“ pristatyme.

Prezidentas vyko į 2 užsienio komandiruotes: sausio 23–24 d. kartu su LMA Technikos mokslų skyriaus pirmininku Gintautu Žinteliu dalyvavo Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos 85-ųjų metinių renginiuose, kovo 12–13 d. kartu su švietimo ir mokslo ministru Dainiumi Pavalkiu, LMA Organizacinio skyriaus vadovu Andriumi Bernotu lankėsi Europos branduolinių mokslinių tyrimų centre (CERN), aptarė susitarimo protokolo pratęsimo klausimus.

* * *

Pirmame LMA prezidiumo posėdyje sausio 14 d. LMA vyriaus. mokslinis sekretorius Vytautas Basys informavo, kad rudenį bus skelbiami LMA tikrųjų narių rinkimai, todėl sausio 28 d. LMA narių visuotiniame susirinkime numatyta patvirtinti LMA tikrųjų narių laisvų vietų skaičių pagal specialybes. LMA viceprezidentas Domas Kaunas aptarė 2013 metų LMA veiklos ataskaitos rengimo klausimus.

Šiame ir kituose LMA prezidiumo posėdžiuose buvo vertinamos LMA mokslų skyrių, padalinių, ES struktūrinės paramos projektų valdymo grupės 2013 m. veiklos ataskaitos, skirtos LMA premijos, patvirtinti Pasaulio mokslininkų federacijos stipendijų programos Lietuvoje 2013–2014 m. konkurso rezultatai bei mokslų skyrių 2014 m. veiklos planai.

Vasario 18 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo svarstomas periodinių mokslo leidinių leidybos klausimas bei pateikta informacija apie Švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos mokslo tarybos ir LMA ekspertų grupės darbą. LMA viceprezidentas D. Kaunas pristatė 2014 m. parengtus siūlymus ŠMM dėl periodinių mokslo leidinių atrankos tvarkos. LMA prezidiumo narių nuomone, sugriežtinus periodinių mokslo leidinių atranką, kai kuriems LMA leidiniams gali kilti grėsmė negauti ES struktūrinių fondų paramos. LMA prestižo reikalas, kad leidžiami žurnalai būtų kokybiški, atitiktų mokslo periodikai keliamus reikalavimus, todėl reikėtų aptarti, ar verta tęsti kai kurių žurnalų leidybą.

Prezidiumo posėdžiuose LMA vyriaus. mokslinio sekretoriaus V. Basio iniciatyva buvo aptariami LMA interneto svetainės atnaujinimo klausimai. LMA svetainėje numatyta įdiegti elektroninę kvietimų dalyvauti konkursuose paraiškų registravimo ir ekspertų priėmimo prie duomenų sistemą. Projektams vykdyti būtina parengti, unifikuoti ir patvirtinti paraiškų, vertinimo kriterijų formas, persvarstyti nuostatus ir pan.

* * *

Sausio 28 d. įvyko LMA narių visuotinis susirinkimas. Pradėdamas sesiją, LMA prezidentas Valdemaras

LMA tikrajam nariui Juozui Vidui Gražulevičiui (kairėje) pirmąją Kauno miesto mokslininko premiją įteikia Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas ir LMA prezidentas Valdemaras Razumas (dešinėje)

Razumas pasveikino LMA narius – Leonardą Kairiūkštį, Antaną Kairį, Algirdą Skirkevičių – jubiliejų progomis.

LMA viceprezidentas Domas Kaunas informavo, kad artėja LMA tikrųjų narių rinkimai ir pristatė LMA tikrųjų narių laisvų vietų skaičių pagal specialybes. LMA nariai vieningai balsuodami jas patvirtino. Diskusijų nesukėlė ir LMA tikrųjų ir užsienio narių rinkimo reglamento projektas, kurį pristatė LMA vyriaus. mokslinis sekretorius Vytautas Basys. Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus (MFChMS) pirmininkas Feliksas Ivanauskas, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus (BMGMS) pirmininkas Vytautas Basys, Technikos mokslų skyriaus (TMS) pirmininkas Gintautas Žintelis pristatė kandidatus į LMA užsienio narius. Įvyko rinkimai. LMA užsienio nariais išrinkti: prof. dr. Thomas Justelis (Thomas Jüstel, chemija, Vokietija), prof. Pėteris Malferthaineris (Peter Malfertheiner, medicina, Vokietija), prof. Kazys Kęstutis

Almenas (energetika, JAV), prof. Bal Radžas Sėgalas (Bal Raj Sehgal, energetika, Švedija).

Pagal LMA ir Kauno miesto savivaldybės tarpusavio bendradarbiavimo sutartį Kauno miesto savivaldybė kreipėsi į LMA prašydama konkurso būdu išrinkti kandidatą Kauno miesto mokslininko premijai gauti. Buvo sudaryta komisija, kuriai vadovavo viceprezidentas Domas Kaunas.

Kauno miesto mokslininko premija paskirta LMA tikrajam nariui Juozui Vidui Gražulevičiui. LMA narių visuotiniame susirinkime laureatą sveikino ir įteikė premiją Kauno miesto savivaldybės meras Andrius Kupčinskas ir LMA prezidentas Valdemaras Razumas.

Įvyko LMA iniciatyva išleistų knygų iš serijos „Mokslas visiems“ Nilo Šubino (Neil Shubin) *Žuvis tavyje* ir Brajano Feigano (Brian Fagan) *Ilgoji vasara* sutiktuvės. Jas pristatė Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos Klimatologijos skyriaus vedėja dr. Audronė Galvonaitė ir dr. Rolandas Maskoliūnas.

kronika

>>> Sausio 8 d. įvyko Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus (ŽŪMMS) Miškininkystės sekcijos posėdis, kuriame aptarti Lietuvos ūkio miškų sektoriaus sprendžiami klausimai, apsvarstyti sekcijos 2014 metų veiklos planas. Posėdyje nutarta sudaryti darbo grupę, kuri analizuotų aktualius klausimus dėl mokslo ir mokymo medžioklės plotų, taip pat nutarta sudaryti komisiją,

kuri analizuotų miško įmonių apmokestinimo klausimus ir teiktų siūlymus ŽŪMMS Miškininkystės sekcijai.

>>> Sausio 10 d. įvyko popietė „Sausio 13-oji. Ką ji reiškia Lietuvai?“ Dalyvavo Varpo vyr. redaktorius Algimantas Zolubas (Simono Stanevičiaus vidurinė mokykla).

>>> Sausio 28 d. sušauktas Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas, kuriame buvo svarstyta ir nutarta dėl LMA tikrųjų narių laisvų vietų specialybių paskelbimo.

>>> Vasario 4 d. įvyko Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių ataskaitinis susirinkimas. 2013 m. veiklos ataskaitą pristatė skyriaus pirmininkas Feliksas Ivanauskas. Skyriaus nariai gerai vertino skyriaus 2013 m. veiklą ir aptarė patvirtino 2014 m. veiklos planą. Vėliau LMA tikrasis narys Vygantas Paulauskas pristatė kandidatą į užsienio narius, Vokietijos nacionalinės mokslų akademijos Leopoldina narį prof. Fridrichą Gécę (Friedrich Götze). Skyriaus nariai nutarė išskirti profesorių F. Gécę kandidatui į užsienio narius ir teikti LMA prezidiumui.

>>> Vasario 18 d. įvyko Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių ataskaitinis susirinkimas. 2013 m. veiklos ataskaitą pristatė skyriaus pirmininkas Vytautas Basys bei sekcijų pirmininkai Algimantas Skirkevičius ir Kęstutis Kilkus, vyko skyriaus nario Mečislovo Žalakevičiaus knygos *Ornitologijos raida: nuo pirmųjų sieninių olų piešinių iki klimato kaitos ornitologijos* sutiktuvės. Knygą pristatė autorius. Joje apžvelgiami ornitologijos kaip mokslo šakos pasiekimai nuo seniausių laikų iki dabartinės epochos pasaulyje ir Lietuvoje. Ornitologijos istorija lietuvių kalba Lietuvoje išleidžiama pirmą kartą.

>>> Vasario 18 d. įvyko Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių ataskaitinis susirinkimas. Skyriaus nariai teigiamai įvertino skyriaus veiklą ir pritarė 2013 m. ataskaitai. Sekcijų ir komisijų pirmininkai kalbėjo apie atstovaujamų mokslo krypčių aktualias problemas ir plėtros tendencijas. Susirinkime buvo svarstyta ir 2014 m. veiklos plano projektas, kuriam buvo pritarta. Taip pat buvo analizuotos LMA Vandens problemų tarybos ir Lietuvos dirvožemininkų draugijos prie ŽŪMMS 2013 m. veiklos ataskaitos ir 2014 m. veiklos planų projektai, aptarti svarbiausi 2014 m. pirmojo ketvirčio darbai.

>>> Vasario 21 d. pristatytas leidinys *Lietuvos energetinis saugumas. Metinė apžvalga 2012–2013*.

>>> Vasario 25 d. Vilniaus Gedimino technikos universitete įvyko Technikos mokslų skyriaus narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas. Skyriaus pirmi-

ninkas Gintautas Žintelis, mokslų sekcijų pirmininkai Laimutis Telksnys, Jurgis Vilemas, Kazimieras Ragulskis, Liudvikas Pranevičius ir Edmundas Kazimieras Zavadskas savo pranešimuose ne tik analizavo skyriaus atliktus darbus, bet taip pat teikė siūlymų aktyvinti veiklą bei naujomis pozicijomis papildyti skyriaus 2014 m. veiklos planą. L. Telksnys išklė klausimą steigti Lietuvos skaitmeninio audiovizualinio paveldo centrą, kuriame naudojant tobulėjančias moderniausias informacines technologijas būtų saugiai, atspariai stichinėms nelaimėms bei kibernetinėms atakoms kaupiamas ir saugomas Lietuvos ir pasaulio lietuvių audiovizualinis paveldas. Taip pat buvo aptarti LMA tikrųjų narių rinkimų klausimai.

>>> Vasario 25 d. įvykusiame Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus (HSMS) narių visuotiniame ataskaitiniame susirinkime skyriaus pirmininkas Aleksandras Vasiliauskas supažindino su HSMS 2013 m. veiklos ataskaita: aptarė įvykusius renginius: konferencijas, seminarus, diskusijas, knygų sutiktuves, atliktus LMA narių ekspertinius vertinimus, vykdytus projektus, parašytas monografijas, knygas, mokslinius straipsnius, dalyvavimą mokslo žinių sklaidoje, atstovavimą įvairiose šalies ir užsienio organizacijose, gautus apdovanojimus, kitus nuveiktus darbus. Diskusijose kalbėta dėl tolesnės skyriaus sekcijų veiklos. Buvo svarstomas ir patvirtintas skyriaus 2014 m. veiklos plano projektas.

>>> Vasario 25 d. pristatytos Meto Ridlio (Matt Ridley) *Racionalusis optimistas* ir Niko Leino (Nick Lane) *Gyvybės triumfas* knygų iš serijos „Mokslas visiems“ (LMA).

>>> Kovo 6 d. organizuotos 2013 metų Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo išskilmės (LMA).

Pagal projektą *Fizinių ir technologijos mokslų centro ir Lietuvos mokslų akademijos veiklos stiprinimas* LMA organizavo renginių ciklą „Susipažinkime su kandidatais į 2013 m. Lietuvos mokslo premijas“. 2014 m. sausio mėn. įvyko 17 renginių.

>>> Sausio 7 d. įvyko susitikimas su LMA užsienio nariu Gvidu Mikelinu (Guido Micheli), kuris supažindino su teikiamu mokslo darbų ciklu „Mažosios Lietuvos giesmynų istorija (2000–2012)“ ir su dr. Arūnu Jagminu, kuris supažindino su teikiamu mokslo

2013 m. Lietuvos mokslo premijos laureatai, komisijos nariai ir ŠMM vadovai. Pirmoje eilėje iš kairės: Valdemaras Razumas, Alicija Kupliauskienė, Aurelija Žvirblienė, Viktorija Daujotytė-Pakerienė, Svetlana Kauzonienė, Rimantas Vaitkus. Antroje eilėje: Pavelas Bogdanovičius, Eugenijus Butkus, Gediminas Gaigalas, Sigitas Tumkevičius. Aukščiau: Vytautas Špakauskas, Algimantas Petras Matusevičius, Arūnas Rupšys, Arūnas Sverdiolas, Rimvydas Petrauskas ir Gintaris Kaklauskas

darbų ciklu „Tvarkių nanodarinių elektrocheminė sintezė, charakterizavimas ir taikymų perspektyvos (2000–2012)“.

>>> Sausio 14 d. įvyko susitikimas su prof. habil. dr. Danute Gailiene, kuri supažindino su teikiamu mokslo darbų ciklu „Suicidinis elgesys ir trauminės patirties padariniai bei įveika Lietuvos socialinių transformacijų kontekste (1998–2012)“ ir su prof. Daumantu Čipliu ir doc. Romualdu Rimeika, kurie supažindino su atliktu mokslo darbų ciklu „Paviršinės akustinės bangos platiartapiuose puslaidininkuose ir nanostruktūrinuose dariniuose (1999–2012)“.

>>> Sausio 15 d. organizuotas susitikimas su habil. dr. Tamara Bairašauskaite, kuri supažindino su pristatomu mokslo darbų ciklu „Lietuvos bajorai, visuomenė ir imperija XIX amžiuje (1998–2012)“ ir su LMA tikrąja nare Viktorija Daujotyte-Pakeriene, kuri supažindino su mokslo darbų ciklu „Fenomenologiniai lietuvių literatūros tyrimai (1998–2012)“.

>>> Sausio 16 d. įvyko susitikimas su doc. Vygan-du Jaručiu, doc. Aidu Matijošiumi ir dr. Virgilijumi Vaičiaičiu, kurie supažindino su įvykdytu mokslo darbų ciklu „Kompleksinių šviesos darinių netiesinės transformacijos (1998–2012)“.

>>> Sausio 17 d. prof. Algimantas Petras Matusevičius pristatė kartu su Arūnu Rupšiu, prof. Vytautu Špakausku ir šviesaus atminimo prof. Antanu Stankevičiumi parengtą mokslo darbų ciklą „Veterinarinių preparatų kūrimas, jų ikiklinikinis-klinikinis ištyrimas ir gamybos įteisinimas“, taip pat su prof. Sergejumi Oleninu, kuris supažindino su įgyvendintu mokslo darbų ciklu „Vandens biologinių invazijų fundamentiniai ir taikomieji tyrimai (1998–2012)“ ir su LMA tikruoju nariu Gintariu Kaklausku, kuris supažindino su mokslo darbų ciklu „Inovatyvūs armuoto betono kompozito fizikinio modeliavimo būdai ir jų taikymas skaitiniuose projektavimo metoduose (1998–2012)“.

>>> Sausio 21 d. pristatytas šviesaus atminimo habil. dr. Sauliaus Ambrazo mokslo darbų ciklas „Lietuvių kalbos žodžių darybos tyrimai (1998–2010)“, taip pat įvyko susitikimas su prof. Rimvydu Simučiu, kuris pristatė kartu su prof. Donatu Levišausku ir prof. Vytautu Galvanausku parengtą mokslo darbų ciklą „Pažangūs biotechnologinių procesų modeliavimo, optimizavimo ir valdymo metodai. Kūrimas ir taikymai (1998–2012)“.

>>> Sausio 22 d. prof. Arminas Ragauskas pristatė kartu su dr. Gediminu Daubariu parengtą mokslo darbų ciklą „Inovacinės neinvazinės technologijos žmogaus smegenų fiziologinių charakteristikų ma-

tavimams ir stebėsenai (1998–2012)“, taip pat įvyko susitikimas su prof. Antanu Žiliuku, kuris supažindino su teikiamu mokslo darbų ciklu „Konstrukcijų saugos naujų stiprumo, irimo ir stabilumo kriterijų sukūrimas. Teorija ir taikymas (1998–2012)“.

>>> Sausio 23 d. organizuotas susitikimas su LMA tikruoju nariu Gediminu Motuza, kuris supažindino su mokslo darbų ciklu „Lietuvos kristalinės plutos sandara ir raida (1998–2012)“.

>>> Sausio 29 d. prof. Stasio Juknos mokslo darbų ciklą „Diskrečių problemų algoritminis ir informacinis sudėtingumas (1998–2012)“ pristatė dr. Saulius Maskeliūnas ir doc. Regimantas Ričardas Pliuškevičius. Prof. Sigitas Tumkevičius pateikė kartu su LMA tikruoju nariu Eugenijumi Butkumi parengtą mokslo darbų ciklą „Naujų karbociklinių ir heterociklinių organinių medžiagų sintezės metodų kūrimas, struktūros, savybių tyrimai ir taikymas (1998–2012)“.

renginiai – konferencijos – akademiniai skaitymai

Kultūriniai žemėlapiai

Sausio 30 d. Mokslų akademijoje įvyko Lietuvos socialinių tyrimų centro, VGTU Kūrybinių industrijų fakulteto ir HSMS organizuota trečioji konferencija „Kultūriniai žemėlapiai: filosofinės ir sociologinės perspektyvos“, skirta kultūros žemėlapiams ir kultūros peizažų „žemėlapiavimui“. Kultūros žemėlapiai suponuoja tam tikrus regionus, kurie sudaro mūsų kultūros peizažą: daiktinė ir „dvasinė“, elitinė ir populiarioji, medijuota ir masinė kultūra. Diskutuota temomis: kultūros teritorijos ir ribos; politika ir religija; tapatumai ir subkultūros; socialinių ir humanitarinių

mokslų žemėlapiai; kūrybinės industrijos ir komunikacijos teorijos. Iš viso dalyvavo dvylika pranešėjų, atstovavusių aštuonioms mokslo institucijoms. Konferencijos organizatoriai ir dalyviai pasidžiaugė, kad filosofų ir sociologų konferencijos po žurnalo *Filosofija. Sociologija* skėčiu tampa tradicija ir tuo, kad filosofai bei sociologai bando rasti sąlyčio taškų savo dažnai uždaruose tyrimuose. Galiausiai konferencija, kurią kasmet svetingai priglaudžia LMA, yra puiki vieta susitikti, susipažinti ir pabendrauti.

Prof. Tomas Kačerauskas, VGTU

Pirmasis Baltijos šalių gastroenterologų kongresas

Pirmą kartą Lietuvos istorijoje sausio 31–vasario 1 d. Kaune, „Žalgirio“ arenos konferencijų centre, įvyko Baltijos šalių gastroenterologų kongresas. Renginį organizavo Lietuvos mokslo akademija ir Baltijos šalių – Lietuvos, Latvijos, Estijos – gastroenterologų draugijos. Dvi dienas trukęs kongresas sulaukė didžiulės sėkmės. Konferencijoje pranešimus skaitė ne tik specialistai iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos, bet ir atstovai iš Olandijos, Vokietijos, Izraelio, Belgijos,

Egipto bei kitų šalių. Pirmajame Baltijos šalių gastroenterologų kongrese dalyvavo apie tris šimtus svečių iš įvairiausių Europos kampelių.

Konferencijos dalyviai sužinojo naujienų apie aktualių virškinimo sistemos ligų diagnostiką ir gydymą. Tarptautinio lygio specialistai dalijosi žiniomis apie kepenų transplantaciją, skrandžio ir stemplės varikozinių venų endoskopinį gydymą, pasakojo apie hepatito C, uždegiminių žarnyno ligų gydymą,

Kongrese aktualiais gastroenterologijos klausimais diskutuoja LMA tikrasis narys Limas Kupčinskas (centre), prof. Jehuda Čauersas (Izraelis), prof. Štefanus Šraiberis (Vokietija).
Asmeninio archyvo nuotr.

pristatė skrandžio vėžio prevencijos ir ankstyvos diagnostikos strategiją, kalbėjo apie nutukimo chirurginį gydymą, aptarė daugelį kitų aktualių temų.

Šio kongreso praktine nauda džiaugėsi ir jo dalyviai, ir organizatoriai pažymėdami, jog konferencijoje dalyvavo specialistai, savo tyrinėjimais garsūs ne tik Europoje, bet ir pasaulyje. Konferenciją atidarė Europos gastroenterologų nacionalinių asociacijų vadovas prof.

Jostas Drentas (Joost Drenth), LMA vyriaus. mokslinis sekretorius Vytautas Basys, pranešimus skaitė gastroenterologų lyderiai: prof. Jehuda Čauersas (Yehuda Chowers), prof. André Frankė (Andre Franke), prof. Štefanus Šraiberis (Stefan Schreiber) ir kiti žymūs specialistai.

Pažymėtina prieš kongresą surengtų dviejų klininių praktinių seminarų svarba. Profesorius Ibrahimas Mostafa iš Egipto LSMU Gastroenterologijos klinikos Endoskopijų skyriuje specialistams iš Lietuvos ir kitų šalių demonstravo naujausius kraujavimo iš virškinamojo trakto stabdymo metodus, kitas endoskopines procedūras. Antrasis praktinis seminaras buvo apie kepenų transplantaciją. Seminare Belgijos vyriausias transplantologas prof. Hansas Fan Flirbergė (Hans Van Vlierberghe) kartu su Kauno klinikų chirurgais, gastroenterologais, anesteziologais aptarė naujausius pasiekimus transplantuojant kepenis, šios chirurginės procedūros metodikas, pacientų priežiūrą po operacijos, pasidalijo įdomiais atvejais iš klinikinės praktikos.

Daug teigiamų atsiliepimų sulaukusi pirmą kartą organizuota konferencija įrodė, kad mūsų gastroenterologai turi daug potencialo ir gali kaip lygiaverčiai partneriai bendradarbiauti su Europos šalių virškinimo ligų mokslinių centrų specialistais.

LMA tikrasis narys Limas Kupčinskas

Mokslų sandūroje

Vasario 11 d. įvyko IV-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“, kuria organizavo LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus kartu su Technikos mokslų skyriumi. Šiemet konferencijos globėju sutiko būti Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius.

2011 m. MFChMS pirmininko Felikso Ivanausko iniciatyva atsiradusi konferencijos idėja ir jo pastangomis rastų rėmėjų dėka, toliaregiškai apmąstyta renginio eiga bei planuota dalyvių sudėtis iškart suteikė konferencijai gana aukštą mokslinį lygį. Sumanymą kartu su TMS rengti konferenciją lėmė abiejų skyrių kuruojamos mokslinės tematikos (mokslo sričių) sąsajos.

Konferencijos tikslas – inicijuoti taikomąją mokslinę veiklą, skatinti jaunųjų mokslininkų susidomėjimą ir aktyvumą, stiprinti Lietuvos mokslo,

studijų bei verslo bendruomenių bendradarbiavimą, keisti informacija apie vykdomus tyrimus ir jų sklaidą, sekti rinkos poreikius, derinti LMA mokslų skyrių tarpusavio veiklą, siekti spartinti mokslinių rezultatų praktinį naudojimą. Konferencijos rėmėjų tikslas – įtraukti jaunuosius mokslininkus į verslo organizacijų veiklą.

Konferencijos darbas vyko dviejose sekcijose: Fizinių mokslų ir Technologijos mokslų. Jose pateikti darbai iš matematikos, fizikos, chemijos, biotechnologijos bei informatikos ir informacinių technologijų, mechanikos, medžiagų inžinerijos, cheminės technologijos, statybos. Buvo išklaustyti 46 pranešimai, kuriuos skaitė Kauno technologijos, Vilniaus, Vilniaus Gedimino technikos, Aleksandro Stulginskio universitetų, Fizinių ir technologijos mokslų centro, VU Matematikos ir informatikos instituto jaunieji mokslininkai.

Konferencijos dalyviai – magistrantai, magistrai, doktorantai ir daktarai – varžėsi dėl asociacijos *Infobalt* įsteigtų vardinių stipendijų. Stipendija skiriama už geriausius informacinių ir ryšių technologijų (IRT) srities mokslinius tiriamuosius darbus arba už geriausius tarpdalykinius mokslinius tiriamuosius darbus taikant IRT.

Rėmėjai – asociacija *Infobalt* (prezidentas Kristijonas Kaikaris), UAB VTEX (prezidentas dr. Rimas

Maliukevičius), UAB *Baltic Amadeus* (Viktoras Tonkich), VšĮ Visorių informacinių technologijų parkas (direktorius Henrikas Makutėnas), UAB *Viltechmeda* (direktorius Mindaugas Liutkauskas), UAB *Infolex* (vadovas Tauras Pėstininkas).

**Matematikos, fizikos ir chemijos
bei Technikos mokslų skyrių
informacija**

Šviesuolis, tiriantis šviesą

Iš kairės: MFChMS mokslinė sekretorė Silva Aukštinaitytė, LMA tikrasis narys Leonas Valkūnas, LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius dr. Sigitas Narbutas ir MFChMS pirmininkas Feliksas Ivanauskas

Vasario 17 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje buvo atidaryta paroda „Šviesuolis, tiriantis šviesą“, skirta fiziko LMA tikrojo nario Leono Valkūno 65-mečiui. Parodą rengė LMA Vrublevskių biblioteka bei LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius. Ekspozicijoje pristatyti svarbiausi prof. L. Valkūno mokslo darbai, taip pat nuotraukos ir kita medžiaga, atskleidžianti jo indėlį į fizikos mokslą.

Leonas Valkūnas gimė Vilniuje 1949 m. Studijavo fiziką Vilniaus ir Kijevo universitetuose. 1976 m. Vilniaus universitete (VU) apgynė fizikos ir matematikos mokslų kandidato (dabar – daktaro) disertaciją „Eksitoninių spektrų priemaišiniuose ir stipriai sužadintuose kristaluose tyrimai“. 1987 m. Baltarusijos mokslų akademijos Fizikos institute apgynė fizikos ir matematikos mokslų daktaro (dabar – habilituoto daktaro) disertaciją „Priemaišinių organinių struktūrų optinių savybių eksitoninėje spektro srityje teorija“.

Pagrindinės prof. L. Valkūno mokslinės veiklos sritys yra sužadavimo ir krūvio pernašos reiškiniai fotosintezėje, krūvininkų fotogeneracijos mechanizmai molekulinėse sistemose, molekulinių darinių bei biologinių makromolekulių spektroskopija.

Kartu su bendraautorais jis paskelbė daugiau kaip 300 mokslinių straipsnių mokslo žurnaluose, yra monografių *Fotosintetiniai eksitonai* (World Scientific, 2000, anglų k.) ir *Molekulinių sistemų sužadavimo dinamika ir relaksacija. Kvantinė teorija ir spektroskopija* (Wiley-VCH, 2013, anglų k.) bei kelių vadovėlių bendraautoris. Prof. L. Valkūnas stažavo Niujorko, Amsterdamo, Kalifornijos (Berkeley) universitetuose. Šiuo metu jis yra VU Fizikos fakulteto Teorinės fizikos katedros vedėjas, Fizinių ir technologijos mokslų centro Molekulinių darinių fizikos skyriaus vedėjas. 2001 m. už darbų ciklą „Eksitonai fotosintezėje“ jam suteikta Lietuvos mokslo premija. 2010 m. apdovanotas LMA Adolfo Jucio premija. 2001 m. buvo išrinktas LMA nariu ekspertu, nuo 2011 m. yra LMA tikrasis narys. 2013 m. jam suteiktas Ukrainos mokslų akademijos Bogoliubovo teorinės fizikos instituto garbės daktaro vardas.

LMA tikrasis narys Algirdas Petras Stabinis

Dėmesys energetiniam saugumui

Energetinio saugumo tyrimų centras kartu su TMS Energetikos mokslų sekcija vasario 21 d. Lietuvos mokslų akademijoje organizavo renginį „Lietuvos energetinis saugumas“, kuriame buvo pristatyta Energetinio saugumo tyrimų centro 2012–2013 m. veikla ir pateiktas leidinys *Lietuvos energetinis saugumas: metinė apžvalga 2012–2013*. Renginio tikslas – informacijos sklaida visuomenei apie energetinį saugumą, jo esamą lygį, reikšmę šalies stabilumui ir esamas grėsmes. Leidinys, kaip teigia jo autoriai, skirtas politikos formuotojams, visuomenei, akademiniams partneriams užsienyje ir užsienio svečiams Lietuvoje.

Energetinio saugumo tyrimų centro vadovas LMA tikrasis narys Juozas Augutis pranešime pateikė energetinio saugumo apibrėžimą, grėsmių energetiniam saugumui koncepciją ir jų klasifikavimą. Skirstant grėsmes pagal jų atsiradimo šaltinius galimi trys bendriausi tipai: technogeninės grėsmės, susijusios su energetikos infrastruktūros funkcionavimu ir valdymu; socialinės grėsmės, susijusios su žmonių sprendimais, turinčiais įtaką grėsmėms atsirasti ir pasireiškimo galimybėms; gamtinės grėsmės, galinčios pasireikšti dėl klimato ir gamtos reiškinių poveikio, žmonių antropogeninės veiklos. Pranešėjas vaizdžiai apibūdino kiekvieną šių grėsmių tipų.

Buvo pateiktas bendras Lietuvos energetinio saugumo lygio vertinimas, galimų energetikos plėtros scenarijų įtaką energetiniam saugumui, atliktas Lietuvos, Latvijos ir Estijos palyginamasis energetinio saugumo lygio vertinimas. Šio palyginimo rezultatas – Latvijos ir Estijos energetinio saugumo lygis yra aukštesnis nei Lietuvos. Estijos energetinio saugumo lygis atitinka normalią būseną, Latvijos – artimas normaliai būsenai.

Prof. Vyliaus Leonavičiaus pateikti Lietuvos gyventojų sociologinės apklausos energetinio saugumo temomis – gyventojų požiūris į energetinį saugumą, energetikos rizikos ir grėsmės, atsakingų institucijų veikla – rezultatai byloja, kad visuomenė per mažai informuojama apie būdingesnius energetinio saugumo aspektus, ją neigiamai veikia elektros tiekimo sutrikimai ir kainų didėjimas; visuomenė blogai vertina politikų ir valdininkų kompetenciją, viešojo intereso gynimą sprendžiant energetikos problemas. Vyko aktyvi diskusija energetikos plėtros tendencijų, energetinio saugumo vertinimo kriterijų klausimais.

Dr. Bronius Jaskėlevičius,
Technikos mokslų skyriaus
mokslinis sekretorius

Nauji sprendimai techninių sistemų patikimumui didinti

Vasario 25 d. LMA Technikos mokslų skyriaus Mechanikos mokslų sekcija VGTU organizavo išplėstinį seminarą „Techninių sistemų diagnostika ir monitoringas: teorija, perspektyvos ir nauda Lietuvos pramonei ir ūkiui“. Pranešimus apie mokslinius pasiekimus padarė prof. habil. dr. Vitalijus Volkovas ir prof. habil. dr. Vytautas Barzdaitis.

Netiesinių reiškinių modeliavimu, kvaziharmoniinių virpesių identifikavimu bei mechaninės energijos transformacijos į kitas energijos rūšis pagrindu yra sukurti bei patobulinti mechaninių sistemų diagnos-

tikos metodai ir priemonės. Konstrukcijų ir sistemų techninei būklei nustatyti bei vibrodiagnostikai sukurtas originalus metodas, paremtas tiriamos sistemos ir prijungtos papildomos dinaminės sistemos sąveika. Sudaryta teorija, patvirtinta eksperimentais bei įdiegta praktikoje. Sukurta keletas naujų ir optimizuotų diagnostavimo priemonių Lietuvos ir artimojo užsienio energetiniams objektams, taip pat kitų pramonės šakų mašinoms ir konstrukcijoms bei statiniams. Išspręsti svarbūs įvairios galios ir gabaritų rotorinių sistemų su antifrikciniais guoliais,

krumplinių pavaru, turbokompresorių, vertikaliųjų rotorinių sistemų patikimumo didinimo uždaviniai, kurių rezultatai įdiegti Lietuvos pramonės įmonėse. Parodyta, kad pagrindinės įvairių avarių priežastys yra dinaminės apkrovos bei rezonansai. Atliktų tyrimų pagrindu sukurtos ir įgyvendintos monitoringo bei diagnostikos sistemos apsaugo nuo avarių, katastrofų atsakingas mašinas, statinius.

Seminare dalyvavo TMS nariai bei mokslininkai iš KTU, VGTU, KU. Padaryta išvada, kad, vykdant atitinkamą ekspertizę, tikslinga intensyvuoti šią tyrimų sritį.

**LMA narys Kazimieras Ragulskis,
Technikos mokslų skyriaus
Mechanikos mokslų sekcijos pirmininkas,
seminaro vedėjas**

Ketvirtosios jaunųjų mokslininkų konferencijos nugalėtojai

Vasario 25 d. jau ketvirtą kartą apdovanoti LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus, Technikos mokslų skyriaus ir asociacijos *Infobalt* organizuotos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ nugalėtojai. Jiems įteikta 10 diplomų ir vardinės stipendijos už geriausius pranešimus.

LMA prezidentas Valdemaras Razumas, sveikindamas laureatus, atkreipė dėmesį į tai, kad ši tarpdalykinių tyrimų konferencija yra labai svarbi dėl daugelio priežasčių. Šalies strateginiai dokumentai numato, kad Lietuva po 10–20 metų pretenduoja tapti pažangiųjų technologijų plėtros centru ir šios srities lydere Baltijos ir Šiaurės šalyse. „Tai nepaprastai ambicingi planai ir šio siekio varomoji jėga yra inovatyviai dirbantys fizinių ir technologijos mokslų srities mokslininkai. Siekti tokių tikslų Lietuvai yra didžiulis iššūkis. Pažanga įmanoma tik glaudžiai bendradarbiaujant tiksliųjų mokslų atstovams ir verslininkams“, – sakė LMA prezidentas. Asociacijos *Infobalt* prezidentas Kristijonas Kaikaris pažymėjo, kad pelyntai buvo įvertinti jaunieji mokslininkai būtent už geriausius darbus, nes, pasak jo, kai kurie specialistai geresnę Lietuvą kuria tik kalbomis. Jis taip pat išreiškė tikėjimą, kad mokslo ir verslo bendruminių bendradarbiavimas padės praktiškai pritaikyti jaunųjų mokslininkų pasiekimus.

Šiomet asociacija *Infobalt* jauniesiems mokslininkams skyrė šešias skatinamąsias stipendijas po 500 Lt ir tris vardines stipendijas. Vardinės stipendijos įteiktos: Kauno technologijos universiteto studentui Mantui Venslauskiui (3000 Lt) už darbą „Žmogaus

Laureatė Sima Rekštytė

galūnių virpesių įtaka širdies ir kraujotakos sistemos parametrams atliekant bei imituojant kapiliarų pratimą“, Vilniaus universiteto studentams Ernestui Filatovui, Jevgenijui Tichonovui (5000 Lt) už darbą „Struktūrinio panašumo indekso metodo taikymas didelių vaizdų vertinimui“ ir pagrindinė 9000 Lt stipendiją – Vilniaus universiteto studentei Simai Rekšytei už darbą „Trimačių nanodarinių formavimas lazerinės nanofotoninės litografijos būdu“.

Skatinamosiomis stipendijomis (po 500 Lt) įvertinti: Vilniaus universiteto magistrantė Laura Abariūtė, Fizinių ir technologijos mokslų centro doktorantė Elena Tamaševičiūtė, Vilniaus universiteto doktorantas Stasys Peldžius, Vilniaus Gedimino

technikos universiteto doktorantai Andrius Dzedzicis ir Tomyslavas Sledevičius, Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos instituto doktorantas Andrius Škarnulis.

Nugalėtojus apdovanojimų išskilmėse sveikino ir diplomus įteikė švietimo ir mokslo ministras Dainius

Pavalkis, asociacijos *Infobalt* prezidentas Kristijonas Kaikaris bei LMA prezidentas V. Razumas.

**Žurnalo *Mokslas ir technika*,
Matematikos, fizikos ir chemijos
bei Technikos mokslų skyrių
informacija**

Kaimo kelias

Vasario 26 d. Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubas kartu su Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriumi bei Aleksandro Stulginskio universitetu organizavo konferenciją „Kaimo kelias: Lietuvos Žemdirbių sąjungos idėjų ir veiksmų dvidešimtmė“. Konferencijos tikslas – atsakyti į klausimus, kokie yra kaimo žmonių lūkesčiai, kas pasiekta. Lietuvos Žemdirbių sąjungos idėjas ir ištakas apžvelgė prof. Alvydas Baležentis, pranešimą apie vingiuotą žemės ūkio reformų kelią skaitė dr. Vytautas Knašys. Nepriklausomybės Akto signataras dr. Eimantas Grakauskas kalbėjo apie nacionalinę agrarinę politiką, jos raidą, nukrypimus nuo Žemdirbių sąjungos programos, dėl to atsiradusias problemas, poreikį ir galimybes jas spręsti bei ateities perspektyvas. Nepriklausomybės

Akto signataras Algirdas Endriukaitis skaitė pranešimą apie kaimą ir valstybę. Nepriklausomos Lietuvos žemės ūkio ketvirčio amžiaus kelią, dabarties iššūkius ir ateities perspektyvas moksliniais pagrindais analizavo Aleksandro Stulginskio universiteto prof. Vlada Vitunskienė. Diskusijose dalyvavo Nepriklausomybės Akto signatarai, Lietuvos Žemdirbių sąjungos, mokslo ir studijų institucijų, nevyriausybinių organizacijų, žemdirbių atstovai. Konferencijoje priimtas Memorandumas dėl nacionalinės agrarinės politikos ir Lietuvos kaimo ateities ir Lietuvos Žemdirbių sąjungos rezoliucija.

**LMA tikrasis narys Albinas Kusta,
Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus
pirmininko pavaduotojas**

Aleksandro fon Humbolto, Klaudijaus Gei ir Ignoto Domeikos mokslo kongresas Čilėje

Sausio 5–10 d. Čilės sostinėje Santjage įvyko tarptautinė konferencija, skirta žymiesiems XIX a. Pietų Amerikos gamtininkams Aleksandriui fon Humboltui (Alexander von Humboldt, 1769–1859), Klaudijui (Klodui) Gei (Claudio / Claude Gay, 1800–1873) ir Ignatui Domeikai (1802–1889) pagerbti. Šių mokslininkų tyrimai įnešė didžiulį indėlį į šio žemyno geografijos, gyvosios gamtos, geologijos ir žemės gelmių turtų pažinimą.

Pagrindinė konferencijos tematika – gamtininkai mokslo istorijoje arba transarealinė žinių sklaida.

Joje didelę vietą užėmė A. Humbolto ir K. Gei Lotynų Amerikos tyrimų įtaka Čilės mokslui ir kultūrai, I. Domeikos asmenybės vaidmuo Čilės visuomenėje. Ignatas Domeika gimė Nedzviadkos dvarelyje Naugarduko srityje, baigė matematiką Vilniaus universitete, studijavo geologiją ir kalnakasybą École des Mines Paryžiuje. 1838 m. išvyko į Čilę tik keleriems metams, tačiau išgyveno ten 46 metus, tapo Čilės piliečiu ir rado antrąją tėvynę. Čilė – tai nuo Peru šiaurėje iki Ugnies Žemės pietuose per 4300 km nusidriekusi siaura, 200–350 km pločio teritorija tarp

Ramiojo vandenyno ir Andų kalnagūbrių per 7 klimato juostas. Garsėja kaip kalnakasybos, vynuogynų ir sodų bei vyno šalis.

Ignotas Domeika 1867–1883 m. buvo Čilės universiteto Santjage rektoriumi. 2002 metais Jungtinės Tautos ir UNESCO pažymėjo 200 metų I. Domeikos jubiliejų. Jis yra įamžintas Vilniaus universiteto įžymiųjų auklėtinių galerijoje.

Konferencijoje Lietuvos Ignoto Domeikos draugijos prezidentas, LMA narys Algimantas Grigelis ir gamtos m. dr. Leonora Živilė Gelumauskaitė perskaitė pranešimą „Įžymiojo Andų geologijos tyrinėtojo kelionė į tėvynę“. Pranešime buvo akcentuota mažiau žinoma Ignoto Domeikos mokslinė veikla: ryšiai su Paryžiaus mokslininkais; jo klasikinis veikalas apie Andų Kordiljerų geologiją (1878); po daugelio metų, praleistų Čilėje, kelionė į Europą (1884–1888); gyvenimas pas dukterį Aną jos dvarelyje Žybartauščiūne (Gardino sritis).

Ignotas Domeika išplėtojo mokslo žinias apie Čilės Andų vario, sidabro ir aukso mineralogiją ir kalnakasybos technologijas. Jis yra per 560 mokslo

darbų autorius, paliko tūkstančius puslapių dienoraščių, laiškų, rašinių, apybraižų. Atrado 27 iki tol nežinomus mineralus, pavadintus žinomų žmonių ar vietovių vardais. I. Domeikos idėjos apie Čilės metalogeniją, nulemtą tektoninės kontrolės ir endogeninių veiksnių, praturtino pasaulio geologijos mokslą. I. Domeika greta Adomo Mickevičiaus yra viena didžiausių XIX amžiaus jo gimtosios LDK asmenybių.

Pasibaigus konferencijai, I. Domeikos provaikaičių (konferencijoje jų dalyvavo devyni) kvietimu apsileidęs senajame Ignoto Domeikos name Santjage, Kueto gatvėje Nr. 572, kur išlikusi to namo vilnietiška dvasia ir šventai saugomas įžymiojo geologo mokslinis paveldas. Lankėmės Centriniuose Anduose, Maipo upės kanjone, Pakrantės kalnagūbryje prie Akulėjo lagūnos, Centrinio slėnio vynuogynuose, Valparaiso mieste prie Ramiojo vandenyno. Sužavėjo Čilės žmonių nuoširdumas, įstabi gamta, kultūros paminklai, darni valstybė.

**LMA narys Algimantas Grigelis,
dr. Leonora Živilė Gelumauskaitė**

Konferencija, skirta arkivyskupo Mečislovo Reinio 130-osioms gimimo metinėms

Vasario 28 d. LMA įvyko Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) ir Lietuvos mokslų akademijos organizuota konferencija, skirta arkivyskupo mokslininko valstybininko Mečislovo Reinio 130-osioms gimimo metinėms. Pranešimus skaitė J. Em. vyskupas Arūnas Poniškaitis – „Arkivyskupas Mečislovas Reinys ir tikėjimas viltimi“, LEU rektorius LMA tikrasis narys Algirdas Gaižutis – „Mečislovas Reinys – neotomistinės minties pradininkas Lietuvoje“, kunigas dr. Gediminas Jankūnas – „Mečislovo Reinio teologijos magistro darbas Petrapilio dvasinėje akademijoje“, pranciškonų pasauliečių ordino (OFS) narys prof. prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas – „Arkivyskupas Mečislovas Reinys – apaštalas *usque ad mortem*“, mgr. diak. Nerijus Pipiras – „Pastoracinės veiklos kryptys Dievo tarno

arkivyskupo Mečislovo Reinio studijoje „Rasizmo problema“, dr. Aldona Vasiliauskienė – „Arkivyskupas Mečislovas Reinys tautų atmintyje: piligrimų kelias“. Muzikos kūrinių atliko LEU prof. Antanas Kiveris, LEU kamerinės muzikos ansamblis „Credo“ (meno vadovas doc. dr. Remigijus Vitkauskas) ir LEU studentės pianistės Giedrė Buivaitė ir Greta Mockaitytė (vadovė doc. Asta Rauduvaitė), skaitovė Aldona Daučiūnienė deklamavo Vinco Mykoloaičio-Putino eilėraštį „Vivos plango, mortuos voco“ („Gyvuosius apraudu, mirusiuosius šaukiu“). Renginį vedė LMA tikrasis narys A. Gaižutis. Vakare Vilniaus arkikatedros Tremtinių koplyčioje šv. Mišias koncelebravo vyskupas A. Poniškaitis.

**Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus
informacija**

Inovacijos – saugiai aplinkai

Kovo 20 d. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras kartu su Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriumi LAMMC Žemdirbystės institute organizavo konferenciją „Verslo ir mokslo partnerystė žemės ūkio pažangai“, skirtą Žemės dienai. Konferencijoje dalyvavo ir pranešimus skaitė mokslo, konsultavimo tarnybų ir verslo atstovai. Buvo aptarti inovacijų plėtros išsaugant saugią aplinką ir kiti aktualūs verslui tyrimai, tyrimų rezultatų spartesnis diegimas

gamyboje. Konferencijoje diskutuota dėl naujų žemės ūkio gamybos technologijų ir saugios aplinkos santykio, racionalaus gamtos išteklių naudojimo, naujų iššūkių agroverslui bei uždavinių mokslui, kad padėtų įveikti šiuos iššūkius. Kartu su verslo atstovais aptarti biomases energetikos Lietuvoje plėtros klausimai.

LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus informacija

Pažintis su Lietuvos statybinių medžiagų pramone

Kovo 28 d. VGTU Termoizoliacijos mokslo institute įvyko LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus Chemijos sekcijos posėdis-diskusija išvykoje „Lietuvos statybinių medžiagų pramonė“. Instituto direktorius dr. Rimvydas Stonys pakvietė visus apskritojo stalo diskusijai. Statybų sektoriaus didžiausia plėtra Lietuvoje buvo stebėta 2005–2008 m. Per dvejus metus investicijos į statybos pramonę išaugo daugiau nei dvigubai. Situacija dramatiškai pasikeitė per 2009–2010 m. krizę ir tik 2014 m. tikimasi, kad investicijos vėl sugrįš į aukščiausią lygį. Direktorius išsamiai supažindino su jų institute vykdomais moksliniais tyrimais. Akustikos laboratorija dirba pastatų ir atitvarinių konstrukcijų akustikos ir triukšmo valdymo gyvenamojoje bei darbo aplinkoje tematika. Atlieka laboratorinius ir natūrinius akustinių rodiklių akredituotus matavimus, pastatų garso klasifikavimą, aplinkos triukšmo stebėseną. Statybinių dirbinių technologijos laboratorija yra didžiausias instituto struktūrinis padalinys. Joje veikia orientuota į mokslinius tyrimus ir taikomuosius eksperimentinės plėtros darbus kuriant naujas statybines medžiagas ir dirbinius bei jų pagaminimo ir įdiegimo technologijas.

Iš kairės: LMA tikrieji nariai Valdas Laurinavičius, Aivaras Kareiva ir Statybinių medžiagų laboratorijos vedėjas dr. Valentin Antanovič

Laboratorijoje atliekami įvairūs statybinių dirbinių tyrimai. Statybinių medžiagų laboratorijos mokslinių tyrimų kryptys yra statybinių medžiagų ir dirbinių ilgaamžiškumo, keraminių gaminių ir sukepusios keramikos moksliniai tyrimai, mineralinės vatos gamybos bei kitų atliekų perdirbimo technologijų kūrimas ir taikymas. Termoizoliacinių medžiagų laboratorijos

mokslininkai dirba termoizoliacinių medžiagų ir gaminių fizinių-mechaninių ir šiluminių-techninių savybių tyrimų srityje.

Statybinių dirbinių technologijos laboratorijos vedėjas dr. Valentin Antonovič pakvietė posėdžio dalyvius diskusiją tęsti instituto laboratorijose, kuriose įrengta moderni statybinių medžiagų tyrimo aparatūra. Padaryta išvada, kad visi VGTU Termoizoliacijos mokslo institute moksliniai tyrimai,

yra tiesiogiai susiję su Lietuvos statybinių medžiagų pramone, jos plėtra, naujų statybos technologijų kūrimu ir vystymu. Statybinių medžiagų fizinių savybių, technologijų ir naudojimo būdų tyrimai bei statybinių medžiagų, gaminių, konstrukcijų ir bandymų metodų atitiktis Europos standartams vertinimas yra statybinių medžiagų pramonės pagrindas.

LMA tikrasis narys Aivaras Kareiva

LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ renginiai

>>> Mūsų visuomenė dabar stokoja ryškių asmenybių, moralinių lyderių, autoritetų, turinčių įtakos žmonių gyvenimui, jaunimo pasaulėžiūros formavimuisi, todėl skyriaus „Mokslininkų rūmai“ organizavo renginių ciklą „Įžymių žmonių portretai“. Kovo 7 d. renginiu „Justinas Marcinkevičius – žinomas ir nežinomas“ kartu su Monsinjoro Kazimiero Vasiliausko labdaros fondu minėtas poeto gimtadienis ir artėjanti Kovo 11-osios šventė. Pokalbis vyko, remiantis naujomis Valentino Sventicko knygomis. Dalyvavo: literatūros kritikas Valentinas Sventickas, europarlamentaras Justas Vincas Paleckis, aktoriai Dalia Jankauskaitė, Liubomiras Laucevičius ir kiti.

>>> Kitas ciklo „Įžymių žmonių portretai“ renginys sausio 9 d. buvo skirtas poetui Vaidotui Dauniui

atminti. Apie šį poetą kalbėjo jo bičiuliai poetai Antanas A. Jonynas, Aidas Marčėnas, Vytautas Rubavičius, Arvydas Šlepikas, aktoriai, filosofai, literatūrologai.

>>> Vasario 13 d. LMA įvyko iškilmingas Vasario 16-osios minėjimas „Lietuviais esame mes gimę“. Šventinį koncertą papuošė išskirtinis valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimitas“ (vyr. dirigentas Ugnius Vaiginis), vienas brandžiausių ir iškiliausių valstybinis choras „Vilnius“ (meno vadovas ir vyr. dirigentas Povilas Gylys), klarnetininkas virtuozas Algirdas Budrys ir solistas, choro „Vilnius“ vadovas, Vladas Bagdonas. Pranešimą apie Vasario 16-ąją skaitė Lietuvos istorijos instituto XX a. istorijos skyriaus vedėjas dr. Česlovas Laurinavičius.

Renginys, skirtas poetui Vaidotui Dauniui atminti. Priekyje – poeto dukra Elena Daunytė

Antanas Terleckas
(antras iš dešinės)
džiugino autografais

>>> Artėjant Lietuvos valstybės atkūrimo šventei, skyrius „Mokslininkų rūmai“ ir leidykla „Vermė“ vasario 6 d. surengė žinomo rezistento Antano Terlecko knygos *Ne pats pasirinkau savo dalią* sutiktuves. Knygoje aprašytas autoriaus ilgas ir sudėtingas kelias į Lietuvos laisvę; jo išgyvenimai, lūkesčiai ir gyvenimo patirtis.

>>> LMA „Mokslininkų rūmai“ ir Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriai drauge surengė keletą naujų knygų sutiktuvių. Dviejų mokslo istorikų prof. Juozo Algimanto Krikštopaičio ir prof. Liberto Klimkos naujų knygų sutiktuvės įvyko sausio 23 d. „Abu šie autoriai įkūnija graikiškos išminties idealą – nuo atomo iki kultūros, iki šių dienų“, – kalbėjo renginio vedėjas LMA tikrasis narys Algirdas Gaižutis. Sutiktuvėse dalyvavo knygų autoriai, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Romualdas Ozolas, VU doc. Naglis Kardelis, LEU doc. Krescencijus Stoškus, LEU prof. Vilija Grincevičienė, leidyklų atstovai.

Juozo Algimanto Krikštopaičio knygos *Išmintis, atsiverianti pažinimo kelyje* anotacijoje rašoma: „Pasitelkdamas mokslo filosofo bei mokslo istoriko patirtį ir pateikdamas gausybę originaliai filosofškai interpretuojamų kultūros istorijos faktų, J. A. Krikštopaitis šiame veikale plačiais potėpiais tapo visos vakarų civilizacijos intelektualinės raidos panoramą“.

Prof. Liberto Klimkos *Lietuviškų tradicijų skrynelė* – leidinys, pasakojantis apie lietuvių tradicines šeimos bei kalendorines šventes, papročių kilmę ir prasmę, bendruomenišką pobūdį, ryšį su senąją baltų mitologija. Autorius ieškojo elemento, kuris

būtų naudingas XXI a. žmonėms. Renginyje pristatyta ir kita L. Klimkos (su bendraautoriais) parengta ir leidyklos „Terra Publica“ išleista knyga *Įdomiausi Lietuvos technikos paminklai*.

>>> Vasario 27 d. LMA nario Liongino Šepečio knygos *Negeri užrašai 1955–1990* sutiktuvėse dalyvavo: knygos autorius, Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, rašytojas Romas Gudaitis, LMA narys Romualdas Grigas, knygos leidėjas Stasys Lipskis. Šioje politiko, visuomenės veikėjo, menotyrininko prof. Liongino Šepečio knygoje pirmą kartą skelbiami jo 1955–1990 metų dienoraščiai, sudaryti iš daugybės užrašų knygučių, kuriose, grįžęs iš darbo ar tolimų kelionių, autorius žymėjo savo įspūdžius.

>>> Skyrius organizavo „Mokslo žinių dienas“ Vilniaus mokyklų ir gimnazijų moksleiviams. LMA tikrasis narys Valdas Laurinavičius Vytauto Didžiojo gimnazijoje skaitė paskaitą „Kaip molekulės atpažįsta viena kitą“. Mokiniai klausėsi apie molekulinio atpažinimo reiškinius gamtoje: fermentų antikūno ir antigeno, nukleorūgščių sąveikas. Prof. Paulius Miškinis Vilniaus Jono Pauliaus II gimnazijoje sausio 22 d. paskaitoje „Įdomioji fizika“ supažindino mokinius su fizikos mokslo įdomybėmis, naujaisiais laimėjimais. Kiekvienais metais mokyklose organizuojamos mokinių pilietiškumo pamokos: pažymima Sausio 13-oji bei Vasario 16-oji – Lietuvos valstybės atkūrimo diena. LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė

knygų sutiktuvs

Iš kairės:
LMA narys Edvardas
Gudavičius,
dr. Odeta Žukauskienė,
dr. Naglis Kardelis ir
LMA tikrasis narys
Antanas Andrijauskas

>>> Sausio 13 d. įvyko LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus ir skyriaus „Mokslininkų rūmai“ renginys – fiziko, LMA nario Jono Grigo knygos *Pažinimo keliais* sutiktuvs. Knygos autorius papasakojo, kodėl, kam ir ką rašė šioje knygoje. Lietuvoje fizikams nelabai įprasta rašyti nemokslines knygas, nors pasaulyje būtent fizikai rašo labai intriguojančias knygas. Dabar tūkstančiai jaunuolių kasmet stoja į universitetus, dalis jų svajoja apie mokslininko karjerą. Knygos tikslas – parodyti jaunimui, koks yra kelias į mokslą ir koks gyvenimas yra pasirinkus tą žinių kūrybos kelią. Joje taip pat pasakojama, kaip karas sujaukė žmonių likimus, koks sunkus buvo pokario gyvenimas, prisimintos partizanų kovos Dzūkijoje ir bolševikinis Lietuvos kaimo naikinimo mechanizmas, aprašoma, koks buvo mokslas pokario mokykloje ir universitete, darbo atmosfera sovietmečiu, kaip atkakliai jaunimas siekė mokslo. Autorius knygoje rašo apie mokslo žinių kūrybą Vilniaus universitete, apie įkurtą Feroelektros ir fazinių virsmų mikrobanginės dielektrinės spektroskopijos laboratoriją ir mokyklą, kur buvo parengta 14 mokslo daktarų. Renginyje dalyvavo ir kalbėjo knygos autorius, VU prof. Vladislovas Ivaška, MChMS pirmininkas Feliksas Ivanauskas, knygos autoriaus žemiečiai LMA tikrasis narys Giedrius Uždavins, pulk. Algimantas Vyšniauskas ir Danutė Valentukevičienė, Vilija Mačiulienė, kun.

Gintaras Vitkus ir kiti. Koncertavo smuikininkės Raimonda Daunienė ir Kotryna Ugnė Daunytė.
MFChMS mokslinė sekretorė Silva Aukštinaitenė

>>> Kovo 18 d. LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius su „Mokslininkų rūmais“ surengė LMA tikrojo nario Antano Andrijausko sudarytos knygų serijos „Lietuvos žydų kultūros tyrinėjimai“ antrosios knygos *Lietuvos žydų kultūros paveldas: kasdienybės pasaulis* sutiktuves.

Antroji serijos knyga tęsia pirmojoje nubrėžtas pagrindines tyrinėjimo linijas. Lyginant su pirmąja joje tekstų autorių dėmesio centras dar nuosekliau pasislenka į kasdienės litvakų kultūros tyrinėjimus. Tai kompleksinis, tarpdalykinis, lyginamasis tyrimas, apimantis pagrindines žydų kultūros ir pirmiausia unikalios LDK teritorijoje susiformavusios litvakų bendruomenės egzistencijos ir kūrybinės saviraiškos sritis – kasdienį gyvenimą, religiją, filosofiją, mokslą, architektūrą, dailę, literatūrą ir kitas kultūros paveldo apraiškas. Ši knyga skirta atminti tarptautinio lygio civilizacinės ir filosofinės komparatyvistikos klasikui, puikiam Artimųjų Rytų regiono kultūros, mitologijos, religijos, filosofijos tradicijų žinovui, šios leidinių serijos redakcinės kolegijos nariui prof. Algiui Uždaviniui (1962–2010). Renginyje dalyvavo LMA nariai A. Andrijauskas, Edvardas Gudavičius ir Romualdas Grigas, dr. Naglis Kardelis ir kiti.

HSMS informacija

Konferencija skalūninių angliavandenilių klausimu

Darbo
grupės
vadovas
LMA narys
Algimantas
Grigelis

Kovo 26 d. Lietuvos mokslų akademijoje buvo pristatyta autorių grupės studija *Skalūninių geologinių formacijų genezė ir angliavandenilių gavyba: poveikis aplinkai ir žmonių sveikatai* (Vilnius, Lietuvos mokslų akademija, 2014). Darbas parengtas pagal LMA ekspertinės veiklos modelį, išleistas 100 egz. tiražu.

Pradėdamas konferenciją darbo vadovas LMA narys Algimantas Grigelis pažymėjo, kad energijos šaltinių paieška pasaulyje skatina kurti naujas technologijas, leidžiančias išgauti gamtines dujas iš iki šiol buvusių nenaudojamų skalūninių geologinių formacijų. Skalūninių dujų gavyba JAV per dešimtmetį labai didėjo ir tapo stambia industrine gavybos šaka. Energijos informacijos administracijos (EIA) duomenimis, iš JAV žinomų didžiųjų telkinių 2014 m. kovo mėn. buvo išgauta 1,0876 mln. m³ dujų per parą. Skalūninių angliavandenilių gavyba apima dideles žemės paviršiaus teritorijas ir tai kelia visuomenės susirūpinimą bei kontroversiškų nuostatų.

Skalūninių angliavandenilių (t. y. dujų ir naftos) buvimas vakarų Lietuvos žemės gelmėse nekelia abejonių. Mat, nuo vakarų Lietuvos per Kaliningrado sritį ir šiaurės vakarų Lenkiją 2–3 km gylyje tyso didelis Baltijos silūro uolienų baseinas, iš kurio potencialiai išgaunamų dujinių angliavandenilių ištekliai gali siekti dešimtis trilijonų kubinių metrų.

Manoma, kad 2014-ieji Lenkijoje bus lūžio metai skalūninių dujų žvalgyboje.

Taigi Lietuvai yra galimas skalūninių angliavandenilių išgavimas iš krašto žemės gelmių. Tačiau pirmiausia juos reikia išžvalgyti norint geriau iširti jų paplitimą, išteklius, energetinę ir ekonominę vertę. Studijoje pagrįsta, kad skalūninių angliavandenilių žvalgybos poveikis žemės gelmių būklei negalimas arba tam tikrais atvejais labai nežymus. Tačiau šiems darbams vykdyti paviršiuje reikalingi atitinkami žemės plotai. Siekiant išvengti galinčių kilti problemų su žemės savininkais tikslinga žvalgybiniais gręžiniams vietas parinkti valstybinėje žemėje, o geofiziniais tyrimams (žemės paviršiuje) nereikalaus poveikio aplinkai vertinimo.

Skalūninių dujų gavybos poveikis gelmių būklei teoriškai gali būti didesnis, nei išgaunant naftą ir dujas iš tradicinių telkinių, nes didėjant gręžinių skaičiui didėja ir galimų avarinių atvejų tikimybė. Todėl įgyvendinant skalūninių dujų gavybos projektus turi būti absoliučiai griežtai laikomasi gelmių apsaugos, aplinkos apsaugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, kaip nustato Lietuvos Respublikos įstatymai.

Skalūninių angliavandenilių verslo galimybės Lietuvoje, atnaujinus ir supaprastinus licencijavimo modelį, gali būti sėkmingos, visuomenei įrodžius šio verslo technologinį, ekonominį ir socialinį pagrįstumą bei naudą bendruomenėms, regionams ir valstybei. Parengtos studijos išvada: reikia neatidėliotinai vykdyti žvalgybos bandymus labai ribotame gręžimo aikštelių skaičiuje, gauti daugiau patikimos informacijos apie molio skalūnų savybes, gręžimo darbų ir bandymų technologines sąlygas, išgaunamų dujų gavybos kaštus.

LMA narys Algimantas Grigelis

Antanui Kairiui – 80

Sausio 2 d. LMA narys emeritas, žymus gyvulininkystės srities mokslininkas, prof. Antanas Kairys šventė 80 metų jubiliejų.

Prof. A. Kairys 1957 m. baigė Maskvos K. Timiriazovo žemės ūkio akademiją, o 1963 m. jos aspirantūrą. Jau nuo 1963 m. visas profesoriaus gyvenimas susietas su moksline veikla. Jis ilgametis (1963–2001) Gyvulininkystės instituto darbuotojas. Šiame institute dirbo mokslininku, skyriaus vedėju, o 1984–1992 m. vadovavo šiam institutui. Jo mokslinių tyrimų sritis – kiaulių mityba ir pašarų konservavimas. Profesorius tyrinėjo gyvulių šėrimo bei pašarų ruošimo klausimus, teikė mokslu pagrįstas inovacijas gamybininkams. Nemažai darbų atlikta tiriant įvairių augimo stimuliatorių naudojimo galimybes kiaulių produktyvumui didinti.

Prof. A. Kairys parašė labai reikalingas studentams ir gamybininkams knygas *Kiaulių šėrimas*, *Pašarų*

silosavimas ir konservavimas, Racionai kiaulėms, Kombinuotųjų pašarų gamyba ūkiuose, paskelbė 98 mokslinius straipsnius. 1990 m. išrinktas LMA nariu korespondentu. 1992–1996 m. buvo Lietuvos Respublikos Seimo narys.

Sveikindami jubiliejaus proga, dėkojame profesoriui A. Kairiui už nuoširdų ir turiningą bendradarbiavimą su Lietuvos mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriumi, ilgametę mokslinę veiklą. Linkime ilgiausių metų, stiprios sveikatos, sėkmės ir nesenkančių kūrybinių jėgų.

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

mokslininkų apdovanojimai

LMA tikrasis narys
Eugenijus Jovaiša
Asmeninio archyvo nuotr.

>>> Sausio 15 d. tęsiant gražią tradiciją Tauragės kultūros rūmuose vyko „Tauragės metų žmogus 2013“ apdovanojimai. Metų žmogumi tapo LMA tikrasis narys Eugenijus Jovaiša – akademikas, archeologas,

Lietuvos edukologijos universiteto profesorius, atlikęs svarbius istorinius kasinėjimus Tauragės rajone ir įrodęs, kad Tauragės istorija neatsiejama nuo baltų kilmės ištakų.

>>> Sveikiname LMA tikruosius narius Viktoriją Daujotytę-Pakerienę, Eugenijų Butką ir Gintarį Kaklauską, tapusius 2013 m. Lietuvos mokslo premijos laureatais.

>>> LMA narys, istorikas, publicistas, visuomenininkas Antanas Tyla – 2014 metų Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medaliu „Tarnaukite Lietuvai“ laureatas nominacijoje „Už pilietinę iniciatyvą valstybės stiprinimo labui“. Kovo 30 d. Juozo Miltinio dramos teatre Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medalius įteikė Seimo Pirmininkė Loretą Graužinienė ir Panevėžio miesto meras Vitalijus Satkevičius.

LMA narys Algimantas Jonas Marcinkevičius (1921 04 15–2014 02 19)

Vasario 19 d., eidamas 93-uosius metus, po ilgos ir sunkios ligos mirė žinomas kardiochirurgas, žymus mokslininkas, širdies chirurgijos ir organų transplantacijos Lietuvoje pradininkas, Lietuvos mokslų akademijos akademikas, profesorius, habilituotas daktaras Algimantas Jonas Marcinkevičius.

Algimantas Jonas Marcinkevičius gimė 1921 m. balandžio 15 d. Kaune. Gydytojo išsilavinimą įgijo Vilniaus universitete. 1947–1991 m. jis dėstė šiame universitete, 1956–1990 m. buvo Bendrosios chirurgijos katedros vedėjas, 1963–1990 m. dar ir Probleminės širdies ir kraujagyslių chirurgijos laboratorijos vadovas. 1983–1990 m. A. J. Marcinkevičius vadovavo Respublikinei širdies ir kraujagyslių chirurgijos klinikai. Profesorius buvo apdovanotas trimis LTSR ir viena TSRS valstybinėmis premijomis, 1995 m. – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino II laipsnio ordinu, 2006 m. jam skirta Nacionalinė pažangos premija.

A. J. Marcinkevičius savo darbais didžiai nusipelnė Lietuvos medicinos mokslui ir Lietuvos žmonėms. 1964 metais A. J. Marcinkevičius atliko pirmąsias Lietuvoje atviras širdies operacijas naudodamas hipotermiją ir dirbtinę kraujotaką, 1987 metais vadovavo pirmajai Lietuvoje širdies persodinimo operacijai.

Akademikas paskelbė daugiau kaip 400 mokslinių straipsnių. 1989–1992 m. ėjo Lietuvos gydytojų sąjungos prezidento pareigas. Jis yra modernios atviros širdies chirurgijos pradininkas, pašventęs savo gyvenimą šiai profesijai, ją išvystė ir iškėlė į aukštą tarptautinį lygį. Profesorius sukūrė Vilniaus širdies ir kraujagyslių chirurgijos mokyklą, pirmasis Lietuvoje operavo daugelį širdies ydų, protezavo širdies vožtuvus, rekonstravo širdies vainikines arterijas, pašalino aortos krūtininės dalies aneurizmą, išugdė daug savo mokinių, kurie šiandien tęsia jo darbus.

Vilniaus universiteto profesorius, Lietuvos mokslų akademijos akademikas A. J. Marcinkevičius paliko ryškų pėdsaką šalies medicinos istorijoje. Daugeliui ligonių gelbėjęs gyvybę įgijo didelę Lietuvos žmonių pagarbą ir meilę.

Tai buvo nepaprasto darbštumo, pareigingumo, stiprios valios ir atsidavimo darbui asmenybė. Netekome nuostabaus žmogaus, erudito, žymaus mokslininko ir mediko. Atmintyje išliks Jo atidus dėmesys ligoniams, bendradarbiams, mokiniams ir didžiulė tolerancija.

Lietuvos mokslų akademija

Leidinio redakcinė taryba: V. Basys, A. Bernotas, V. A. Bumelis, Z. Dabkevičius, F. Ivanauskas, D. Kaunas, R. Maskoliūnas, A. P. Piskarskas, V. Razumas (pirmininkas), A. Vasiliauskas, G. Žintelis

Leidinį rengė: S. Aukštinaitytė, A. Bagdonavičienė, A. Daučiūnienė, R. Daukšienė, G. Griežienė, B. Jaskelevičius, L. Milošienė, E. Narušytė, J. Olechnovičienė

Kalbos redaktorė A. Bagdonavičienė, nuotraukos V. Valuckienės, apipavidalino M. Datkūnaitė

© Lietuvos mokslų akademija, Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius
<http://lma.lt/>

Spausdino UAB *BMK leidykla*, J. Jasinskio g. 16, 01112 Vilnius

Tiražas 100 egz., nemokamas

ISSN 2029-5707

